

“KAN KAŞANMAK” DEYİMİ ÜZERİNE

YAŞAR ŞİMŞEK*

ÖZET

İnsanoğlu, konuştuğu dilin ifade olanaklarını kullanarak, kendisine has duygu ve düşünceleri kalıplaşmış sözlerle anlatma yoluna gitmiştir. Kalıplaşmış sözlerin anlamı, sözcüğün ya da sözcük grubunun ilk anlamından mecaz yolu ile geçiş yaparak halkın ortak düşüncesinin ürünüdür. Kalıplaşmış sözler içinde dilin ifade olanaklarını göstermesi bakımından deyimler oldukça ehemmiyetli bir yere sahiptir. Bir dildeki deyim varlığının tespiti de bu sebepten önem arz etmektedir.

Bu makalede günümüz yazı dilinde unutulmuş, fakat Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde sıkça geçen *kan kaşanmak* deyimini üzerinde durulacaktır. Makale iki bölümden oluşmaktadır. “Tebevül” anlamında Eski Türkçe döneminden itibaren Türkçenin tarihi lehçelerinde kullanılmış, bugün de Anadolu ve Azerbaycan ağızlarında yaşayan bir sözcük olan *kaşanmak*’ın, *kan kaşanmak* deyimine temel teşkil ettiği için, anlamı ve tarihi lehçelerden başlanarak kullanımı, örneklerle gösterilmeye çalışılacaktır.

Kaşanmak sözcüğünün deyimleşmiş hali olan *kan kaşanmak* deyiminin ilk anlamından başlanarak geçirdiği anlam geçişi makalenin ikinci bölümünü teşkil etmektedir. *Kan kaşanmak* deyiminin ilk anlamının “kan tebevül etmek” olduğu, daha sonra anlam geçişi ile “çok korkmak, altına yapacak kadar çok korkmak, kan işeyecek kadar çok korkmak” anlamına karşılık gelen bir deyim olduğu ve Eski Anadolu Türkçesinde sıkça kullanıldığı gösterilmeye çalışılacaktır. Çalışma, deyimün günümüz Anadolu ağızlarında kullanımının ilk anlamı olan “hayvanın yük işlerinde kullanılmasından ve yükün hayvana fazla gelmesinden dolayı kan işemesi” anlamına yakın bir anlamda, insan için de kullanıldığının gösterilmesi ile sonlandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: kaşanmak, kaşandırmak, kan kaşanmak, deyim.

ON THE IDIOM “KAN KAŞANMAK”

ABSTRACT

Mankind chose to tell his own feeling and thoughts with stereotyped words by using the expression facilities of his vernacular. The meaning of stereotyped words form as community's mutual thought's product by switching of the word or phrase's first meaning via simile. Idioms have a crucial place in regard to show the expression facilities in stereotyped words. That's why, the detection of entitiy in a language have an importance.

---

* Arş. Gör. Kırıkkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, El-mek: ysimsek55@gmail.com

In this essay, it will be dwelled on the idiom "kan kaşanmak" which is forgotten in these days, on the other hand; is mentioned often in Old Anatolian Turkish texts. The essay is composed of two parts. In the first part; the word kaşanmak's usage which is used in the meaning of "to urinate" in Uighur Turkish, Karakhanid Turkish, Chagatai Turkish, Qipchaq Turkish and Old Anatolian Turkish since Old Turkish period and today exists in Anatolian and Azerbaijan dialects, is going to be tried to be shown with examples now that it forms a basis for "kan kaşanmak" idiom.

In the second part of the study, it will be dwelled on the idiom kan kaşanmak's meaning transformation which is idiomatic form of the word kaşanmak, starting with the first meaning of it. The first meaning of the idiom kan kaşanmak means "to urinate blood, but later it becomes a idiom by meaning transformation; in the meaning of "frighten to death, be scared as piss oneself, be scared as peeing blood and this is going to be shown with examples. The study is going to be finished with showing the idiom's first meaning which is used in today's Anatolian dialects usage " using an animal to carry load and animal's peeing blood because of the heavy burden" in the close meaning it is used for people too.

Key Words: kaşanmak, kaşandırmak, kan kaşandırmak, idiom.

1. *Kaşanmak* sözcüğünün anlamı Türkçe Sözlük'te "hizmet ve binek hayvanları durup işemek" şeklinde¹; Kāmus-ı Türki'de "turup işemek, tebevül, hayvanın idrarını yapması" şeklinde açıklama yapıldıktan sonra *bu at bu gün hiç kaşanmadı* örneği verilerek²; Lehçe-i Osmani'de "hayvan oğunarak durup tebevül etmek" şeklinde açıklanır.³

Kaşanmak sözcüğünün Eski Uygur Türkçesi sağlık metinlerinde insan için kullanıldığı görülmektedir:

*Kayu tişiniñ kağuķı tudunsar, tülüg erüknüñ kaşıkın alıp, kaşanıg yoluña urgu ol, bat kaşanur.*⁴ (*Hangi dişinin (kadının) mesanesi tutulursa, kayısının kabuğunu alıp, idrar yoluna sürse, hemen idrarını yapar.*)

Divān-ı Lügāti't- Türk'te *kaşanmak*, "hayvan, at işemek" şeklinde geçer ve *at kaşandı* örneği verilerek *lakin bu, yalnız ata özgerdir* şeklinde açıklama yapılır.⁵

Çağatay Türkçesinde özellikle at için "tebevül" anlamında Sanglax'da⁶, Harezmi ve Kıpçak Türkçesinde aynı anlamda Kutb'un Hüsrev ü Şirin'inde ve Bāla'l-Faras'da geçmektedir.⁷

¹ Türkçe Sözlük, TDK, Ankara, 2005, s.1101.

² Şemseddin Sami, *Kamus-ı Türki*, İkdam Matbaası, İstanbul, 1901, s.1028.

³ Ahmet Vefik Paşa, *Lehçe-i Osmani*, (Hzr.) Recep Toparlı, TDK, Ankara, 2000, s.218.

⁴ A. Von Gabain, *Eski Türkçenin Grameri*, Ç: Mehmet Akalın, TDK, Ankara, 2007, s.237; Reşid Rahmeti Arat, *Zur Heilkunde Der Uiguren*, Sitzung Sberichte der (Berliner d.h.) Preussichen Akademie der Wissenschaften, 1930, s. 454, st.33.

⁵ DLT II. 155.

⁶ Gerard Clauson, *Sanglax, A Persian Guide to the Turkish Language by Muhammed Mehdi Xan, Facsimile Text with an Introduction and Indices*, Printed For The Trustees of the "E.J.W. Gibb Memorial" and Published by Messrs, Luzac and Company Ltd. 46 Great Russel Street, London, W.C.1., 1960, Index I, s.67.

⁷ Gerard Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteen-Century Turkish*, Oxford University Press, London, 1972, s. 674.

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde “çok korkmak” manasında mecazi anlamının yanında temel anlamıyla “idrarnı yapmak” anlamında da kullanılmıştır:

Pes Buhtunasra eyittiler: Daniyali senin ile oturup taam yeyicek kendözüne buyuruk olmaz ve tizrek durup çıkmaz ise donuna ve yerine kaşanır. (Enb. XIV. 710) (TS IV,1996,2328)

Kaşandılar ol bevilden nohut bitti, andan terslediler ol tersten mercimek bitti. (Enb. XIV. 48) (TS IV,1996,2328)

Er gördün kuşan, ev gördün kaşan. (Ata. XV. 36) (TS IV,1996,2328)

Azerbaycan Türkçesinde *gaşanmag* şeklinde⁸, Azerbaycan Türkçesi ağızlarında Basarkeçer ve Baskeçid yörelerinde *kaşan* olarak, “binek hayvanlarına çektirilen yük anlamında yaşamaktadır: qoşqu heyvanlarına qoşub sürüyerek getirilen böyük ağac, kötük.” Bu sözcük, *kaşan çehmex* şeklinde deyimleşmiştir: *Kaşan çehmex*: “böyük ağaçları qoşqu heyvanlarına qoşub sürüyerek getirmek; *Adamlar meşe: kaşan çehme: getdiler.*”⁹

Kaşanmak sözcüğünün günümüz Anadolu ağızlarında *kaşanmak*, *kaşandırmak*, *kaşantu* (*hayvanın idrarı*), *kaşan yeri* (*binek hayvanının durup dinleneceği yer*), *gaşanmak*, *gaşandırmak*, *gaşanıg* şekillerinde yaşadığı Ahmet Buran ve Nadir İlhan’ın ortaklaşa çalışması olan *Elazığ Yöresi Söz Varlığı* (2008) adlı çalışmada, *Derleme Sözlüğü*’nde, Esat Bozyiğit’in hazırladığı *Ankara İli Sözlüğü*’nde (1998), İbrahim Gösterir’in *Örneklî-Tanıklî Çorum Ağız Sözlüğü*’nde (2010) tespit edilmiştir.¹⁰

Derleme Sözlüğü’nde *kaşanmak*’ın *kaşanmağ*, *kaşandırmak*, *kaşan vermek*, *koşanmak* türevlerinin Çöplü, Çivril (Denizli); Karacaören (Kütahya); Kandıra (Kocaeli); Düzce; İğneciler, Mudurnu (Bolu); Akyazı (Sakarya); Çarşamba, Havza (Samsun), Merzifon (Amasya); Keşap (Giresun); Trabzon; Erkinis, Yusufeli (Artvin); Erciş (Van); İnegöl (Bursa); Andırın (Maraş); Antakya; Gaziantep; Maksutlu, Şarkışla, Gemerek, Vazıldan, Divriği, Karadoruk, Gürün (Sivas); Bünyan (Kayseri); Köşker (Kırşehir); Ermenek (Konya); Adana; Mut (İçel); Lüleburgaz yörelerinde yaşadığı görülmektedir.¹¹

Kaşan vermek “atı tebevül ettirmek için durdurmak” şeklindeki deyimleşmiş haline Mehmet Zeki Pakalın Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü’nde de yer vermiştir.¹²

Kaşanmak sözcüğünün etimolojisi üzerinde araştırmacılar arasında görüş birliği vardır. *kaşa-* “idrarnı yapmak” fiil kökünün üzerine *-n* fiilden fiil yapan ek getirilerek oluşmuştur.¹³

2.*Kan kaşanmak*’ın bir deyim olarak yazıya geçirildiği ilk metinler Eski Anadolu Türkçesi metinleridir. Deyimin ilk anlamı “hayvanın idrarını kanlı yapması”dır:

Bana bir himar verdi sağ ve sâlim deyü, hâlâ kan kaşanur (Sic. A. XVI. 6, 1239) (TS IV,1996,2234)

⁸ Azerbaycan Türkçesinden Türkiye Türkçesine Büyük Sözlük, (Hzr.) Yaşar Akdoğan, Beşir Yayınevi, İstanbul, 1999, s.329.

⁹ Azerbaycan Dialektoloji Lügati, TDK, Ankara, 1999, C.I, s.269.

¹⁰ *Kaşanmak* sözcüğünün günümüz Anadolu ağızlarında yaşayıp yaşamadığının tespit edilmesi için yöre ağızları için hazırlanan söz varlığı çalışmaları temel alınmıştır.

¹¹ *Derleme Sözlüğü*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1993, C:VIII, s.2678.

¹² Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB Devlet Kitapları, İstanbul, 1971, s.211.

¹³ Gerard Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteen-Century Turkish*, Oxford University Press, London, 1972, s. 673 ; Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, C. A-N , TDK, Ankara, 2007, s.473.

Deyimin buradaki anlamı hayvanın yük işleri için kullanılmasıyla bağlantılıdır. Yük hayvanlarına fazlaca yük yüklendiğinde hayvan bunu kaldıramaz ve idrarını kanlı yapar. Daha sonraki metinlerde *kan kaşanmak* deyimini temel anlamından geçiş yaparak “kan işeyecek kadar çok korkmak” anlamında kullanılmıştır, fakat Hayali Divanı’nda yukarıdaki anlamına yakın bir anlamda, insan için kullanılmıştır. Hayvanın yük çekmekten duyduğu eziyetin anlatım biçimi Hayali Divanı’nda deyim için kullanımı ile aynıdır:

Yahut beni vilâyet-i Hind’e revane kıl

Tâ kim elimden anda dahi kan kaşana (Hayali XVI. 9) (TS IV,1996,2234)

Dede Korkut metinlerinde, Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı Boyu’nda Kanturalı’nın kız istemesi sonucunda kız tarafı Kanturalı’nın aslanlarla oyun göstermesini ister. Aslanlar meydana çıktığında bütün atlar çok korkar. Dede Korkut Metinlerinde *kan kaşanmak*’ın manası temel anlamıyla kullanılmış gibi gözükse de buradaki anlamı, güçlü olanın güçsüz üzerinde bıraktığı korkutucu etkiden hareketle, “kan işeyecek kadar çok korkmak”tır:

*Vardılar, aslanı çıkardılar, meydana getürdiler. Aslan haykırdı, meydanda ne kadar at varısa kan kaşandı.*¹⁴

Kan kaşanmak, bir deyim olarak karşımıza çıktığı en erken metinlerde karşısındakine oranla çok daha zayıf bir yaratığın, atın, çok güçlü bir hayvan olan aslan karşısında korkusunun ne denli şiddetli olduğunu gösterir. Bir bakıma da güçlü olanın gücünü göstermesi, karşısındakine gücü ile korku salmasıdır. Bu sebeplerden olsa gerek Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde savaş sahneleri anlatılırken, kahramanlıklara şiirler yazılırken, bir varlığın karşısındakine ne kadar çok korku verdiğini belirtirken *kan kaşanmak* ya da *kan kaşandırmak* deyimini kullanılır:

Karanu gece sürer iken dünin

Çok işitti mişede aslan ünün

Ki ol korkudan kuş dökeydi kanat

Kaşanurdu inradığından kan at. (Süh. XIV. 262) (TS IV, 1996,2328)

(aslanın sesini duyan at, kan işeyecek kadar çok korkar.)

Bebürler kişnesem bağdan boşanur

İşitse erkek aslan kan kaşanur (Çeng. XV. 253) (TS IV,1996,2233) (*erkek aslan dahi çok korkar*)

Ejderha dem çekip sürdü bunların üzerine hamle kıldı ve anın deminden ol merkep kan kaşandı (Bektaş XV. 398) (TS IV,1996,2233) (*merkep çok korktu*)

Hız. Nuh’un oğlu Sam, kahramanlıklarıyla nam salmış ve Türk edebiyatında da bu yönü ile öne çıkmış tarihi bir kişiliktir. Tarama Sözlüğü’nden alınan aşağıdaki örnekte Sam’ın ne denli büyük bir kahraman olduğunu vurgulamak için onun “dev” üzerinde bıraktığı etkinin “*korku*” olduğu vurgulanmıştır.

¹⁴ Orhan Şaik Gökyay, *Dem Korkut Kitabı*, Kabalcı Y., İstanbul, 2006, s.127.

Birisi dahi Sam İbni Neriman

Ki dev andan üşenip kaşanur kan (Şeh. Ş., XVI. 73) (TS IV,1996,2234)

...ejdahālīgumca bir dem ‘araşāt oldı ki qorqumdan qan kaşandum...¹⁵ (Bir an için mahşer yeri gibi oldu ki ejderhaliğıma rağmen, çok korktum.)

...arslan gibi ‘ālemi pençeme almışdım ve arkası balık-sıfat olduğu demek ister ki, bahri mahlūkāt dahi hükmümde-y-idi ve bebr göğüslü olduğu bu ki, yırtıcı canavarlar heybetümden qan kaşanurlardı ...¹⁶ (alemi aslan gibi pençemin kuvvetiyle iktidarına almışdım ve balık sıfatlı olmam deniz mahlukatını emrime aldığı gösterir; bebr canavarının göğsü gibi göğsüm olduğundan, yırtıcı yaratıklar heybetimden çok korkarlardı.)

...Ādem bu degüldür, buña qablān dirler, ammā ki bu darbı buña Ādem urmuşdur ki görürsin cemi‘ canavarlar bundan qorqup üşenürler; velî bunlar Ādemîden qorqup qan kaşanur.¹⁷ (İnsan, bu değildir; buna kaplan derler; fakat (kaplanın üzerindeki) bu çizgilerin sebebi insandır. Bütün yaratıklar kaplandan korkar, kaplanlar da insandan çok korkar.)

Bular şah korhusından kan kaşanur

Ölüsü dahi sin içre üşenür (Salātin, XV. 171) (TS IV,1996,2233) (bunlar şahtan kan işeyecek kadar çok korkar.)

...Gayet pehlevan serkeş kimsedür, şöyle kim kılıç yüzünde kahramanlara kan kaşandırır. (İs. H. XIV-XV. 830) (TS IV,1996,2233) (kahramanları kan işetecek kadar çok korkutur.)

...Ceng günlerinde kahramanlara kan kaşandurup Nerimanlara yılan kuşattırır (Müslim XV. 10, 42) (TS IV,1996,2233) (kahramanları kan işetecek kadar çok korkutur.)

Kovuşun içine dıba döşendi

Çeşmelerden āb-ı Kevser boşandı

Arslanları görenler kanlar kaşandı

Misal-i cennettir yoktur kusuru (Saz. Süleyman XVIII. 416) (TS IV, 1996, 2328) (arslanları görenler çok korktu.)

İran edebiyatının cengaver kahramanı Rüstem’in atı da Rüstem gibi heybetli olmalı ve onu gören diğer atlar çok korkmalıdır:

Nice rahşı Aşkar-ı pūyende ki kanlar kaşanur

Abraş-ı Rüstem-i destana sebük-seyranı (Sabit, XVII-XVIII, 57) (TS IV,1996,2233) (*Nice güzel, benekli, koşucu at Rüstem’in atını gördüğünde ondan çok korkar.*)

Kan kaşanur tevsen-i gerdun anı sanma şafak

Heybetinden rahşinin ey Hüsrev-i mülk-i Acem (Figani XVI. 1) (TS IV,1996,2234) (*Ey Acem mülkünün sultanı! Rüstem’in atının heybetinden dik başlı baht dahi çok korkar, onu şafak sanma*)

¹⁵ Firdevsi-i Rumi, *Süleymanname-i Kebir* (76.cilt), Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, H.1231 v124a, str.16-17.

¹⁶ M. Ata Çatıkkaş, *Firdevsi-i Rumi, Süleymanname-i Kebir* (72.cilt), TDK, Ankara, 2009, v52b, s.270.

¹⁷ Firdevsi-i Rumi, a.g.e. v117a, str 3-4.

Şol uzun harîfi öldürelüm. Bu diyârûñ pehlivânları bundan kan kaşanurlar.¹⁸ (bu diyarın pehlivanları bu adamdan çok korkarlar.)

Bir şîr-i Erdşîr-sıfattır degil şîhap

Gördükçe anı kan kaşanur rahş-i rüzgâr (Hâleti XVII,46) (TS IV,1996,2234) (Bir aslanın hükümdar sıfatıdır, yıldızın parlaklığı değil; onu gördükçe Rüstem'in atının rüzgarı bile çok korkar.)

Kanın kırmızı renkli olması sebebiyle gökyüzündeki kızılık ve şarap ile ilgi kurulup mecazi anlamda da kullanılmıştır:

Sıkıldı gubar-ı sipehten cihan

Şafaktan felek kan kaşandı heman (Sabit XVII-XVIII 205) (TS IV,1996,2234)

Dil-şikenliklerini muhtesibin nakletsem

Korkusundan hum-ı ser-beste-i mey kan kaşanur (Nabi XVII-XVIII 23) (TS IV,1996,2234)

Derleme Sözlüğü'nden alınan örnekte deyimın anlam değişimine girdiği aşıkardır. Deyimin buradaki anlamı “zahmet çektiirmek”tir. Fakat yine de zahmet çekmenin “koru” temelli olduğu görölmektedir:

Amcanız eve geldi mi ev halkını kan kaşandırıyor.¹⁹ (amcanın eve gelmesi istenmemektedir, amcadan korkulmaktadır, amca ev halkına hayvanmış gibi davranmaktadır.)

SONUÇ

1.*Kaşanmak* sözcüğü *kaşa-* fiil kökünün üzerine *-n* fiilden fiil yapan ek getirilerek oluşturulmuş *tebevvül* anlamında bir sözcüktür. Uygur Türkçesinde insan için kullanılırken Karahanlı Türkçesi döneminden itibaren Harezmi, Kıpçak ve Eski Anadolu Türkçesinde insan için kullanılmaktan ziyade hayvanlar için özellikle de at için kullanılır olmuştur. Bugün de Azerbaycan ağızlarında ve Türkiye Türkçesi Ağızlarında farklı şekillerde, aynı ya da yakın anlamda yaşamaktadır.

2.*Kan kaşanmak* deyimini ilk kez yazıya geçirildiği metinlerde yük işlerine koşulan hayvana iş yükünün ağır gelmesinden dolayı “hayvanın kan işemesi” anlamında kullanılmıştır. Bu deyim, daha sonra ilk anlamından geçiş yaparak “çok korkmak”, “kan işeyecek kadar çok korkmak” anlamında, bilhassa bir kahramanın yiğitliğini, kahramanın düşmanı üzerinde bıraktığı korkutucu etkiyi anlatmak için kullanılmıştır. Bugün ise yine “koru” temelli, “eziyet, zulm” anlamında Anadolu ağızlarında yaşamaktadır. Deyimin bugünkü anlamı ilk anlamı olan “hayvanın yük işlerinden duyduğu eziyetin sonucu olarak kan işemesi” anlamına benzerdir.

Anlam değişimine uğramasına karşın deyimın mantığında yüzyıllar içinde hiçbir değişme olmamıştır. Bütün örneklerde güçlü olanın güçsüz olan ya da güçsüz gösterilmek istenende bıraktığı olumsuz etki vardır.

¹⁸ Filiz Kılıç, Tuncay Bülbül, *Demir Baba Velayetnamesi* (İnceleme-Tenkitli Metin), Grafiker Y., Ankara, 2011, s.122.

¹⁹ Derleme Sözlüğü, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1993, C:VIII, s.2625.

Kısaltmalar²⁰

Ata:	Atalar Sözü
Bektaş:	Velayetname-i Hacı Bektaş
Çeng:	Çengname
Dâi:	Dâi Divanı
Enb:	Kısas-ı Enbiya
Figani:	Figani Divanı
Hâleti:	Hâleti Divanı
Hayali:	Hayali Divanı
İs. H:	İskender Kitabı
Müslim:	Ebamüslimname
Nabi:	Nabi Divanı
Sabit:	Sabit Divanı
Salâtin:	Salatinname
Sic. A:	Şer' iyye Sicilleri
Süh.:	Süheyl ü Nevbahar
Şeh. Ş.:	Şehname Tercümesi

KAYNAKÇA

- AHMET VEFİK PAŞA, (2000), **Lehçe-i Osmanî**, (Hzr.) Recep Toparlı, Ankara, TDK.
- AKDOĞAN Yaşar, (1999), **Azerbaycan Türkçesinden Türkiye Türkçesine Büyük Sözlük**, Beşir Yayınevi, İstanbul. **Azerbaycan Dialektoloji Lügatı**, C.I. (1999), TDK, Ankara.
- BOZYİĞİT Esad, (1998), **Ankara İli Sözlüğü**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Başvuru Kitapları Dizisi/58.
- BURAN Ahmet, İLHAN Nadir, (2008), **Elazığ Yöresi Söz Varlığı**, Ankara.
- CLAUSON Gerard, (1960), **Sanglax, A Persian Guide to the Turkish Language by Muhammed Mehdi Xan, Facsimile Text with an Introduction and Indices**, Printed For The Trustees of the "E.J.W. Gibb Memorial" and Published by Messrs, Luzac and Company Ltd. 46 Great Russel Street, London, W.C.1., Index I.
- CLAUSON Gerard, (1972), **An Etymological Dictionary of Pre- Thirteen Century Turkish**, London, Oxford University Press.
- ÇAKIKKAŞ M. Ata, (2009), **Firdevsî-i Rûmî Süleymân-nâme-i Kebir (72.cilt)**, Ankara, TDK.

²⁰ Kısaltmalar bölümündeki kaynaklar Tarama Sözlüğü'nden alınmıştır. Kaynaklar ayrıca taranmamıştır.

- DS=Derleme Sözlüğü VIII**, (1993), Ankara, TDK.
- DLT=Divân-ı Lügâti't- Türk II**, (2006), Çev: Besim Atalay, Ankara, TDK.
- FİRDEVSİ-İ RUMÎ, Süleymân-nâme-i Kebîr** (76.cilt), Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, H.1231, v.124a.
- GÖKYAY Orhan Şaik**, (2006), **Dedem Korkut Kitabı**, İstanbul, Kabalcı Y.
- GÖSTERİR İbrahim**, (2010), **Örneklî - Tanıklı Çorum Ağzı Sözlüğü**, Çorum, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları.
- GÜLENSOY Tuncer**, (2007), **Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü**, Ankara, TDK.
- KILIÇ Filiz, BÜLBÜL Tuncay**, (2011), **Demir Baba Velâyet-nâmesi (İnceleme- Tenkitli Metin)**, Ankara, Grafiker Y.
- PAKALIN Mehmet Zeki**, (1971), **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, MEB Devlet Kitapları, İstanbul.
- ŞEMSEDDİN SAMÎ**, (1901), **Kamus-ı Türki**, İkdâm Matbaası, İstanbul.
- TS=Tarama Sözlüğü IV**, (1996), Ankara, TDK.
- Türkçe Sözlük**, (2005), Ankara, TDK.
- VON GABAİN A.**, (2007), **Eski Türkçenin Grameri**, Ç: Mehmet Akalın, Ankara, TDK.